

# Arvioitavat kokonaisuudet: Suupatologia

|                                                                                                                                                        |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Suupatologian osaaminen .....                                                                                                                          | 2  |
| Laadukas laboratoriotyöskentely, näytteen dissekointi .....                                                                                            | 4  |
| Näytteiden tutkiminen. Histokemialliset ja-immunohistokemialliset tutkimukset,<br>immunofluoresenssitutkimus ja molekyylipatologiset tutkimukset. .... | 7  |
| Moniammatillisuus ja patologian yksikön toiminta .....                                                                                                 | 10 |
| Näyttöön perustuva (hammas)lääketiede .....                                                                                                            | 13 |
| Suun limakalvosairaus - potilaan tutkiminen, diagnostisten menetelmien valinta hoitosuunnitelman<br>laatiminen ja hoito.....                           | 15 |

# Suupatologian osaaminen

## Lyhyt kuvaus

Suupatologia on hammaslääketieteen ala, johon kuuluu suuontelon ja liikkuvan kielen, leukojen alueen ja hampaiden sairauksien ja muutosten etiopatogeneesi, kliiniset ja histologiset muutokset ja niiden diagnostiikka. Suupatologia kuuluu osana pään ja kaulan alueen patologiaan. Suupatologian osaamiseen kuuluu alan tietotaidon ja kirjallisuuden hallinta ja kyky opettaa ja jakaa tietoa suupatologian alalta. Suupatologian opetustehtäviä voidaan suorittaa erikoistumispalvelun aikana.

Osaamiseen kuuluvat

- suuontelon, leukojen ja niihin liittyvien rakenteiden normaalin anatomian, morfologian ja histologian hallinta
- suuontelon, leukojen ja niihin liittyvien rakenteiden muutosten ja sairauksien hallinta
- suuontelon, leukojen ja niihin liittyvien rakenteiden muutosten kliinisen ja radiologisen näkymän hallinta yhdessä ja ilman histologista näkymää
- suuontelon, leukojen ja niihin liittyvien rakenteiden harvinaisten muutosten, sairauksien ja oireyhtymien tunteminen
- suupatologian opettaminen perus- ja jatkokoulutustasolla
- tiedon jakaminen suupatologiasta

## Määritelmä ja rajoitukset

Hammaslääketieteellisen diagnostiikan erikoishammaslääkäri, jonka painotusalueena on suupatologia, voi itsenäisesti tutkia ja antaa lausuntoja suuontelon, liikkuvan kielen ja leukojen alueen kudoksenäytteistä sekä hammasnäytteistä. Hän voi toimia sairaalassa osana pään ja kaulan alueen patologian asiantuntijaryhmää. Koulutukseen kuuluu myös laajemmin pään ja kaulan alueen patologiaa, kuten poskiontelon ja nielun patologiaa, suurten sylkirauhasten patologiaa, ihopatologiaa painottaen kasvojen alueen ihon muutoksia sekä pään ja kaulan alueen sytologisten näytteiden tulkintaa.

Erikoistuneen hammaslääkärin tulee osata itsenäisesti opettaa suupatologiaa ja toimia yhteistyössä muiden hammaslääketieteen ja lääketieteen erikoisalojen kanssa painottaen suun alueen sairauksien ja yleissairauksien suun alueen ilmentymien merkitystä.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Jos ei osaa diagnostiikkaa ja differentiaalidiagnostiikkaa potilaan sairaus tai muutos voi jäädä diagnosoimatta tai diagnoosi viivästyä tai potilaan hoito voi vaikeutua tai olla virheellistä.

Suupatologian alalla keskeistä on suusyövälle altistavien muutosten, suusyövän esiasteiden ja suusyövän varhainen diagnostiikka.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen

Oma osaaminen ja tiedonhallinta

Yhteistyötaidot  
Vuorovaikutustaidot  
Ammatillisuus  
Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

### Tiedot

- Erikoistuvalla odotetaan hyviä perustietoja anatomiasta, patologiasta ja suupatologiasta sekä kudosnäytteitä lähettävistä kliinisistä hammaslääketieteen ja lääketieteen aloista.

### Taidot

- Suupatologian osaaminen karttuu tekemällä suuontelon, liikkuvan kielen ja leukaluiden näytteiden diagnostiikkaa. Tekijä osaa opettaa suupatologiaa perus- ja jatkokoulutustasolla.

### Asenteet

- Tekijän tulee osata toimia yhteistyössä patologian yksikön ammattilaisten sekä hammaslääketieteen ja lääketieteen alojen ammattilaisten kanssa.  
- Tekijän tulee omata asenne jatkuvan oppimisen tarpeesta. Keskeistä on taito tunnistaa oman osaamisen rajat.

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Patologisten näytteiden dissekointi, tutkiminen ja patologisanatomisten lausuntojen laatiminen tapahtuu yhdessä erikoishammaslääkärin ja erikoislääkärin ohjauksessa. Osaamisen ja kokemuksen karttuessa koulutettava siirtyy asteittain itsenäisempään työskentelyyn.

Suupatologian opettaminen tapahtuu lääketieteellisessä/terveystieteellisessä tiedekunnassa perus- ja jatkokoulutuksen tehtävissä. Vastuu opetustehtävissä kasvaa osaamisen ja kokemuksen karttuessa.

## Arviointimenetelmät

Kouluttajan arvio tutkittujen kudosnäytteiden riittävistä määristä eri pään ja kaulan alueen anatomisissa lokalisaatioissa ja eri tautiryhmistä.

Kouluttaja arvioi erikoistuvan antamaa opetusta.

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Koulutuksen loppuvaihe, 3. vuoden lopussa.

# Laadukas laboratoriotyöskentely, näytteen dissekointi

## Lyhyt kuvaus

Aihepiiriin sisältyy patologian laboratoriotyöskentely sekä anatomisesti ja diagnostisesti yksinkertaisten kudoksenäytteiden ja kirurgisten resekaattien makroskooppinen tutkiminen ja dissekointi. Yksinkertaisten kudoksenäytteiden ja resekaattien tutkiminen toimii perehdyttävänä kokonaisuutena vaativampien kirurgisten resekaattien tutkimiseen. Tavoitteena on, että erikoistuva oppii laadukkaasti laboratoriotyöskentelyn perusperiaatteet ja osaa dissekoida itsenäisesti suuontelon, leukojen ja niihin liittyvien rakenteiden näytteitä.

## Määritelmä ja rajoitukset

Yksinkertaisia kirurgisia resekaatteja ovat esimerkiksi: suun limakalvon muutokset, leukojen alueen ja suun pehmytkudosten kystat ja benignit pehmytkudostuumorit. Biopsianäytteet ja resekaatit, jotka kuuluvat hoitajakäyntiinpanoon, voi useimmiten sisällyttää tähän aihepiiriin. Lisäksi kokonaisuuteen kuuluu leukaluun kovakudosnäytteiden käsittely.

Haastavia resekaatteja ovat laajat pään ja kaulan alueen tuumorinäytteet, kauladissektioresekaatit ja laajat leukaluun kovakudosresekaatit. Kokonaisuuteen sisältyvien resekaattien valikoimaa voi muokata kouluttavan yksikön mahdollisuuksien mukaan.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Työtapaturman riski viiltävillä ja pistävillä työvälineillä.

Jos ei hallitse laboratoriotyöskentelyä voi näytediagnostiikka ja potilaan hoito ja ennuste vaarantua.

Virhediagnoosin riski, jos erikoistuva ei havaitse resekaatista spesifiä jatkohoitoa vaativaa sairautta kuten pahanlaatuista kasvainta.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen  
Oma osaaminen ja tiedonhallinta  
Yhteistyötaidot  
Ammatillisuus

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

### Tiedot

- Tutkittavien suuontelon, leukojen ja niihin liittyvien rakenteiden anatomia ja yleisimmät näytetyypit
- Yleiset dissektiosuositukset ja ohjeet
- Työpaikan ohjeistus ja aiheen kirjallisuus

**Taidot**

- Lähetteen arviointi
- Turvallinen työskentely
- Kudosten makroskooppinen arviointi ja dokumentaatio
- Kysymyksenasettelun huomioiva edustava näytteenotto, orientaatio ja resektiomarginaalit
- Osaat tehdä selkeät, ymmärrettävät ja riittävät dissektiokuvaukset
- Yhteistyötaidot laboratoriohenkilökunnan kanssa, konsultaatiotaidot

**Asenteet**

- Oman roolin tunnistaminen hoitoketjussa diagnostikkona
- Oman osaamisen rajojen tunnistaminen

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Ohjeisiin ja kirjallisuuteen perehtyminen
- Patologin, suupatologin tai laboratoriohoitajan työn seuraaminen käyntiinpanopisteessä
- Patologin, suupatologin tai laboratoriohoitajan ohjauksessa työskentely käyntiinpanopisteessä
- Dissektiokuvailun suunnittelu yhdessä patologin tai suupatologin kanssa

## Arviointimenetelmät

Luottamuksen tasot:

1. Lähikouluttajan toiminnan seuraaminen
2. Toiminta suoran ohjauksen alaisena
3. Toiminta epäsuoran ohjauksen alaisena
4. Toiminta ilman ohjausta

- Suora arviointi: Alkuun käyntiinpano tehdään yhdessä lähikouluttajan kanssa ja ohjaaja tarkistaa lopullisen lausunnon

- Epäsuora arviointi makroskooppisen työskentelyn osalta: kun erikoistuva osaa suoraan arvioituna tehdä tyypillisten yksinkertaisten resekaattien käyntiinpanon, niin näiden osalta voidaan siirtyä epäsuoraan arviointiin eli erikoistuva voi tehdä käyntiinpanon yksin ja sen laatu arvioidaan konsultaation yhteydessä.

- Dissekoinnin arvioinnissa otetaan huomioon konsultaatioiden onnistuminen ja näytelasien laatu. Lisäksi otetaan huomioon myös palaute laboratoriohenkilökunnalta (käyntiinpanon käytännön onnistuminen, kommunikaatio ja yhteistyö).

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Erikoistuva saa suorittaa itsenäisesti yksinkertaisten kirurgisten resekaattien käyntiinpanon (epäsuora ohjaus): Tavoitteena on saavuttaa tämä taso muutamien suoraan valvottujen käyntiinpanovuorojen jälkeen.

Yksinkertaisten kirurgisten resekaattien lausuntoja ei tarvitse rutiininomaisesti tarkistaa konsultaation jälkeen (epäsuora ohjaus). Tavoitteena on saavuttaa tämä taso ensimmäisen vuoden aikana.

Erikoistuva saa itsenäisesti dissekoida yksinkertaisia kirurgisia resekaatteja ilman konsultaatiota (toiminta ilman ohjausta): Myöhemmässä erikoistumisen vaiheessa, kolmannen vuoden aikana.

## Kirjallisuus

- Työpaikan omat näytteenkäsittelyohjeet
- Molavi: Practice of Surgical Pathology kappaleet 1-5
- Westra et al: Surgical Pathology Dissection

# Näytteiden tutkiminen. Histokemialliset ja immunohistokemialliset tutkimukset, immunofluoresenssitutkimus ja molekyylipatologiset tutkimukset.

## Lyhyt kuvaus

Aihepiiriin sisältyy mikroskoopin ja digitaalisen patologian käyttö, tyypillisten suuontelon, leukojen ja niihin liittyvien rakenteiden histologisten muutosten tunnistaminen sekä histokemiallisten, immunohistokemiallisten ja molekyylipatologisten lisätutkimusten oikea käyttö. Tähän aihepiiriin kuuluu myös tapauksen esittely ja keskustelu sekä selkeän lausunnon laatiminen. Lisäksi tähän EPA:an kuuluu suun limakalvonäytteen immunofluoresenssitutkimus.

## Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuvan tulee osata tutkia histopatologinen ja sytologinen näyte, valita tarvittavat jatkotutkimukset ja tulkita ne. Pään ja kaulan alueen pikanäytteiden tulkinta voidaan sisällyttää koulutukseen patologian yksikön mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi tulee osata konsultoida, hakea tietoa kirjallisuudesta ja tietokannoista sekä soveltaa sitä käytäntöön. Erikoistuvan ei tule päätyä yksin vaikeisiin ratkaisuihin.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Virheellisten diagnoosien tai puutteellisten lausuntojen mahdollisuus. Jos ei osaa diagnostiikkaa ja erotusdiagnostiikkaa potilaan hoito voi vaarantua.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen  
Oma osaaminen ja tiedonhallinta  
Yhteistyötaidot  
Ammatillisuus

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

### Tiedot

- Tunnet suuontelon, leukojen ja niihin liittyvien rakenteiden anatomian ja histologian ja yleisimmät näytetyypit, toimenpiteet ja niiden indikaatiot
- Kykenet lähetteen perusteella arvioimaan erotusdiagnostisia vaihtoehtoja
- Diagnostiikkasi pohjautuu näyttöön perustuvaan lääketieteelliseen ja hammaslääketieteelliseen tietoon

- Osaat seurata systemaattisesti alan tieteellistä kirjallisuutta ammattitaitosi ylläpitämiseksi ja arvioida sitä kriittisesti
- Hallitset laboratorion tietojärjestelmät

### **Taidot**

- Hahmotat ja osaat kuvailla tyypilliset histologiset muutokset
- Tunnet keskeisten diagnostisten löydösten kliinisen merkityksen
- Osaat käyttää histokemiallisia ja immunohistokemiallisia lisävärjäyksiä sekä molekyylipatologisia lisätutkimuksia
- Konsultaatiotaidot: tapauksen esittely ja keskustelu (lausunto, diagnoosiehdotus, erotusdiagnostiset vaihtoehdot)
- Osaat tehdä selkeän lausunnon hyvällä suomen- ja/tai ruotsinkielellä sisältäen riittävän makro- ja mikroskooppisen kuvauksen, löydösten korreloinnin kliinisiin löydöksiin, taulukoitavat tiedot, ennustetekijät, yhteenvedon ja diagnoosit
- Kykenet toimimaan yhteistyössä patologian yksikön eri ammattiryhmien ja näytteitä lähettävien tahojen ammattilaisten kanssa
- Työnhallinta; hallitset näyteviiveitäsi ja priorisoi näytteiden käsittelyn

### **Asenteet**

- Tunnet oman roolin hoitoketjussa diagnostikkona
- Tunnistat oman osaamisen rajat

## **Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät**

Aluksi ohjaajan toiminnan seuraaminen. Opetuskeskustelut ja konsultaatiot. Itsenäinen kirjallisuuteen perehtyminen ja patologian kansallisiin blokkikoulutuksiin osallistuminen. Mahdollisuuksien mukaan aiheeseen sopiviin koulutuksiin (kansallisiin ja kansainvälisiin) osallistuminen.

## **Arviointimenetelmät**

Luottamuksen tasot:

1. Lähikouluttajan toiminnan seuraaminen
2. Toiminta suoran ohjauksen alaisena
3. Toiminta epäsuoran ohjauksen alaisena
4. Toiminta ilman ohjausta

- Suora arviointi: Alkuun mikroskooppitutkimus sekä lausunto tehdään yhdessä lähikouluttajan kanssa ja ohjaaja tarkistaa lopullisen lausunnon (Taso 1).

-Epäsuora arviointi mikroskooppisen työskentelyn osalta: Erikoistuva hammaslääkäri tutkii itsenäisesti näytteen ja konsultoi näytteen erikoishammaslääkäriltä tai erikoislääkäriltä, joka arvioi kaikki lasit ja lukee lausunnon ja diagnoosit kokonaisuudessaan (Taso 2).

- Epäsuora arviointi: Erikoistuva hammaslääkäri tutkii itsenäisesti näytteen ja konsultoi näytteen erikoishammaslääkäriltä tai erikoislääkäriltä, joka katsoo valikoiden läpi keskeiset lasit, tarkistaa diagnoosin ja lukee lausunnon tarvittaessa (Taso 3).
- Epäsuora arviointi lausunnon osalta: Kun lausunnot ovat olleet säännönmukaisesti sovitun sisältöisiä, niin voidaan siirtyä näiden osalta epäsuoraan arviointiin: lausunnon sisältö sovitaan yhdessä konsultin kanssa, mutta lausuntoa ei tarvitse tarkastaa, ellei erikoistuva tai konsultti niin erikseen halua (Taso 4).
- Strukturoitu histologisen diagnostiikan osaamisen arviointi: Kun erikoistuva kokee osaavansa vastata osan näytteistä kokonaan itsenäisesti ilman konsultaatiota, hän voi sopia lähikouluttajan kanssa arviointikierroksen, jossa hän esittelee seuraavat 20 aihepiiriin kuuluvaa tapaustaan lähikouluttajalle. Erikoistuva ilmoittaa jokaisen tapauksen osalta olisiko omasta mielestään osannut itsenäisesti katsoa tapauksen vai olisiko konsultoinut. Erikoistuva tekee valmiit lausunnot niistä tapauksista, jotka kokee osanneensa ja muista osittaiset lausunnot. Lähikouluttaja arvioi lausuntojen ja diagnoosien laadun ja sen onko erikoistuvan arvio omasta osaamisestaan realistinen. Jos erikoistuva on osannut merkittävän määrän itsenäisesti eikä näissä ole ollut virheitä, on arviointikierros onnistunut. Onnistuneen arviointikierroksen jälkeen asiasta keskustellaan koulutuksesta vastaavan ylilääkärin ja/tai ylihammaslääkärin kanssa ja tarvittaessa muun henkilökunnan kanssa. Keskustelussa otetaan huomioon myös palaute laboratoriohenkilökunnalta (käyntiinpanon käytännön onnistuminen, kommunikatio ja yhteistyö) ja muilta patologeilta (konsultaatioiden onnistuminen ja näytelasien laatu). Jos vasta-aiheita ei ole, erikoistuvalla annetaan oikeus halutessaan tutkia itsenäisesti tämän aihepiirin näytteitä.

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

- Diagnostisia lausuntoja ei tarvitse rutiininomaisesti tarkistaa konsultaation jälkeen (Taso 3, epäsuora ohjaus): tavoitteena saavuttaa tämä vaihe ensimmäisenä vuotena.
- Erikoistuva saa itsenäisesti tutkia ja lausua biopsioita ja kirurgisia resekatteja ilman konsultaatiota (Taso 4, toiminta ilman ohjausta): erikoistumisen loppuvaiheessa 3. vuotena oppimistavoitteiden saavuttamisen myötä.

# Moniammatillisuus ja patologian yksikön toiminta

## Lyhyt kuvaus

Aihepiiriin kuuluu rakentava moniammatillinen toiminta suupatologin roolissa. Erikoistuva hammaslääkäri osallistuu palveluyksikön meetingtoimintaan, joissa suupatologin rooli on toimia kliinisen päätöksentuen tukena. Lisäksi erikoistuva osaa toimia yhteistyössä patologian yksikön eri ammattiryhmien kanssa. Hän tuntee laboratorion akkreditoinnin ja dokumentoinnin perusperiaatteet ja edistää omalla työllään yksikön laatua ja potilasturvallisuutta.

## Määritelmä ja rajoitukset

Tätä EPA:a harjoitellaan ja arvioidaan koko erikoistumisen ajan ja se liittyy kaikkeen toimintaan niin patologian yksikössä kuin oman palveluyksikön moniammatillisissa kokouksissa sekä pään ja kaulan syöpäpotilaan hoidon moniammatillisissa kokouksissa. Erikoistuva hammaslääkäri osallistuu erikoistumisohjelmansa mukaisesti meetingtoimintaan aluksi seuraten ja myöhemmin itsenäisesti patologian asiantuntijana. Rakentava vuorovaikutus patologian yksikön ammattilaisten ja kliinisten erikoisalojen edustajien kanssa on keskeistä.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Mahdolliset informaatiokatkokset tai muut vastaavat tiedonkulun esteet tai vääristymät patologian yksikön toimijoiden tai patologin ja klinikon välillä voivat johtaa virheelliseen tai vajavaiseen diagnostiikkaan ja vaarantaa siten potilaan jatkohoitoa ja seurantaa. Patologian yksikön toimintaohjeista poikkeaminen voi johtaa yksikön toiminnan laatuvirheisiin.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen  
Oma osaaminen ja tiedonhallinta  
Yhteistyötaidot  
Vuorovaikutustaidot  
Johtamistaidot  
Ammatillisuus

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

### 1. Kokousta edeltävästi osaat

-perehtyä meetingin potilastapauksiin varmistaen diagnostiikan kattavuuden ja laadun sekä huomioiden mahdolliset kokouksessa esille tuotavat diagnostiset ja muut rajoitteet (esim. otetun näytteen heikko edustavuus tai aikaa vievien lisätutkimusten valmistumisviive)  
-huomioida kliinisten hoitopäätösten kannalta kriittiset seikat (esim. PAD:n prognostinen merkitys, taudin levinneisyysluokka, molekulaaristen lisätutkimusten prognostinen ja prediktiivinen merkitys, mahdolliset syndroomiin viittaavat löydökset)

### 2. Kokouksen aikana osaat

-koostaa ja esitellä pre- ja postoperatiivisten näytteiden antaman relevantin informaation huomioiden potilashistorian sekä muut kliiniset tiedot ja kuvantamislöydökset

- huomioida kokouksessa mahdollisesti esille tulevan kliinisen lisäinformaation merkityksen diagnostiikassa ja keskustella tämän vaikutuksesta jatkotoimenpiteitä suunniteltaessa (esim. tarvittavat lisänäytteet tai aiemmin otetun näytteen täydentävät lisätutkimukset, mahdolliset syndroomiin viittaavat löydökset)
- tuoda tapauskohtaisesti esille solu- ja kudосnäytediagnostiikkaan liittyviä epävarmuustekijöitä ja suositella mahdollisia lisätutkimuksia tai lisänäytteenottoa

### 3. Kokouksen jälkeen osaat

- hankkia lisäinformaatiota kokouksissa esille tulleisiin kysymyksiin ja ongelmiin kirjallisuudesta ja kollegoita konsultoimalla
- ohjelmoida kokouksessa päätetyt mahdolliset kudосnäytteiden lisäanalyysit
- antaa rakentavasti palautetta diagnoosin tehneelle kollegalle mahdollisista kokouksessa ilmenneistä lausuntopuutteista tai tarvittavista lisäanalyyseistä
- antaa palautetta omalle yksikölle mahdollisista kokouksissa esille tulleista diagnostiikkaan liittyvistä korjaus- tai parannusehdotuksista

### Asenteet

- Oman roolin tunnistaminen hoitoketjussa diagnostikkona
- Oman osaamisen mahdollisuuksien ja rajojen tunnistaminen

## Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Ohjeisiin perehtyminen
- Patologin tai suupatologin meeting- työn seuraaminen
- Patologin tai suupatologin ohjauksessa työskentely moniammatillisissa kokouksissa
- Itsenäinen työskentely moniammatillisissa kokouksissa

## Arviointimenetelmät

### 1. Lähikouluttaja arvioi kokonaissuorituksen huomioiden seuraavat osa-alueet:

- lääketieteellinen osaaminen, kliininen päätöksentekokyky
- vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot
- tieteellinen asiantuntijuus
- organisointi- ja johtamistaidot
- ammatillisuus

Luottamuksen tasot:

1. Ohjaajan toiminnan seuraaminen
2. Toiminta suoran ohjauksen alaisena
3. Toiminta epäsuoran ohjauksen alaisena
4. Toiminta ilman ohjausta

### 2. Kliinisten kollegoiden vertaisarviointi

## Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

-Erikoistuva voi aloittaa meetingharjoittelun diagnostiikkaan harjaantumisen aikana sopimalla tästä lähikouluttajan kanssa

## Kirjallisuus

- Työpaikan moniammatillisten kokousten ohjeet

# Näyttöön perustuva (hammas)lääketiede

## Lyhyt kuvaus

Aihepiiriin kuuluu tieteellisistä julkaisuista, hoitosuosituksista ja tietokannoista saadun tutkitun tiedon soveltaminen käytännön diagnostiikkaan. Aihepiiriin kuuluu myös tiedonhakumenetelmien hallinta.

## Määritelmä ja rajoitukset

Tässä EPA:ssa käsitellään diagnostista tai kliinistä ongelmaa, jonka ratkaisuun tarvitaan tietohakua. Ongelma voi olla esimerkiksi haastava histologinen ja/tai immunohistokemiallinen tulkinta ja erotusdiagnostiikka, suun sairauksien erotusdiagnostiikka tai suun muutosten mahdollinen liittyminen harvinaisiin oireyhtymiin. Ongelma voi olla erikoistumisen alkuvaiheessa yksinkertainen ja tietohaun kohde selkeä ja helposti löydettävissä. Erikoistumisen myöhäisemmässä vaiheessa voidaan käsitellä ongelmia, joiden ratkaisussa tarvitaan vaativampaa kirjallisuuden hakemista ja löytyneen tiedon arviointia.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Ilman uusimman tutkitun tiedon tuntemusta diagnostiikka voi olla puutteellista ja uusimmat tutkimusmenetelmät tai hoidot jäädä käyttämättä.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen  
Oma osaaminen ja tiedonhallinta  
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot  
Ammatillisuus  
Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

### Tiedot

Hallitsee tiedonhakumenetelmiä sekä tietokantojen käyttöä (esim. OMIM).

### Taidot

Tieteellisen tekstin lukutaito. Taito arvioida olennaisten julkaisujen löytymistä. Taito arvioida löydettyjä tieteellisiä tutkimuksia, kokoelmajulkaisuja ja meta-analyysejä kriittisesti esim. tutkimusasetelmien arviointi, johtopäätösten tekeminen ja tutkimusten mahdolliset virhelähteet.

Osaa soveltaa tutkittua tietoa omaan näyte/potilastapaukseen. Tiedonhaun pohjalta voidaan myös luoda uusia toimintatapoja.

### Asenteet

Jatkuvan oppimisen ja toimintatapojen kehittämisen asenne.

## **Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät**

Tiedonhaun ja luetun tiedon arvioinnin harjoittelu yhdessä ohjaajan kanssa, tieteelliset seminaarit ja kokoukset sekä ulkomaiset kongressit.

## **Arviointimenetelmät**

Erikoistujan oma sekä kouluttajan arvio tieteellisen haun menetelmien hallinnasta sekä tieteellisen tekstin lukutaidosta ja etsityn tiedon soveltamisesta diagnostiseen ongelmaan.

## **Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan**

Voidaan toteuttaa eritasoisena koulutuksen eri vaiheissa.

# Suun limakalvosairaus - potilaan tutkiminen, diagnostisten menetelmien valinta hoitosuunnitelman laatiminen ja hoito

## Lyhyt kuvaus

Tämä EPA voidaan suorittaa, mikäli se kirjataan erikoistuvan henkilökohtaiseen koulutussuunnitelmaan ja sen suorittaminen koulutuspaikassa on mahdollista. Aihepiiriin kuuluu syvä osaaminen suun limakalvosairauksista. Suuontelon, liikkuvan kielen ja leukojen alueen sairauksien ja muutosten kliinisten piirteiden ja histopatologisen kuvan osaaminen antavat erityisen vahvan pohjan diagnosoida ja hoitaa suun limakalvoilla esiintyviä sairauksia ja muutoksia.

## Määritelmä ja rajoitukset

Tämä EPA suoritetaan kliinisessä potilastyössä hoitamalla potilaita, joilla on suun limakalvosairauksia ja muutoksia. Erikoistuva tutkii, asettaa diagnoosin ja hoitaa suun limakalvosairauksia. Suun limakalvosairauksien ja –muutosten hoidossa keskeinen osa-alue on suusyövälle altistavien muutosten ja tilojen tunnistaminen ja oikea hoito sekä suusyövän varhainen diagnostiikka. Suun limakalvosairauksien hoitoon kuuluu keskeisesti yhteistyö eri hammaslääketieteen ja lääketieteen osa-alueiden kanssa.

## Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Puutteellinen tai virheellinen limakalvosairauden tai –muutoksen diagnostiikka voi johtaa potilaan vääränlaiseen hoitoon. Suun limakalvosairauksien hoitoon kuuluu kudostäytteiden ottaminen suun limakalvolta ja siihen liittyy pieniin kirurgisiin toimenpiteisiin liittyvät riskit. Aihepiiriin kuuluu myös limakalvosairauksien lääkehoidot ja niihin liittyvät virheellisen lääkehoidon riskit.

## Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen  
Oma osaaminen ja tiedonhallinta  
Yhteistyötaidot  
Vuorovaikutustaidot  
Ammatillisuus  
Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen

## Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

### Tiedot

- Osaa suun limakalvosairauksien ja limakalvomuutosten etiopatogeneesin, kliinisen ja histologisen kuvan, diagnostiikan, erotusdiagnoosin, hoidon ja seurantalinjat
- Osaa seurata systemaattisesti alan tieteellistä kirjallisuutta ammattitaidon ylläpitämiseksi ja osaa arvioida sitä kriittisesti
- Tuntee suun limakalvosairauksien tutkimusmenetelmät
- Osaa arvioida suun limakalvopotilaan erikoissairaanhoidon tarpeen

### Taidot

- Osaa tutkia suun limakalvopotilaan: kliininen ja radiologinen tutkimus ja diagnostisten tutkimusten valinta pitäen sisällään mikrobiäytteet, serologiset tutkimukset ja solu- ja kudosaäytteet
- Osaa ottaa kudosaäytteitä suun limakalvoilta (stanssinäytteet, veitsinäytteet, inkiisio- ja ekskiisibiopsiat). Erikoistuvan tulee hallita pienen suukirurgisen toimenpiteen perusteet ja ymmärtää konsultaation ja yhteistyön tarve suu- ja leukakirurgian erikoishammaslääkärin kanssa kirurgisesti haastavammassa tilanteissa.
- Osaa suun limakalvosairauksien lääkehoidot
- Osaa toimia vuorovaikutteisesti potilaan kanssa
- Osaa konsultoida eri erikoisaloja ja antaa konsultaatioapua hammaslääkärikollegoille, suuhygienisteille ja muille lääketieteen ammattilaisille liittyen suun limakalvosairauksien diagnostiikkaan ja hoitoon
- Osaa antaa tupakka- ja nikotiinituotteiden sekä alkoholin käyttöön liittyvää terveysvalistusta

### **Asenteet**

- Oman roolin tunnistaminen potilaan suun terveyden ja yleisterveyden hoidossa
- Oman osaamisen rajojen tunnistaminen

## **Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät**

Oma perehtyminen kirjallisuuteen ja keskustelu kollegoiden kanssa.

Limakalvopoliklinikan toiminnan seuraaminen ja siihen osallistuminen. Tämä voi tapahtua julkisen terveydenhuollon yksikössä, jossa kliiniseen työhön kuuluu riittävä määrä suun limakalvomuutosten diagnostiikkaa ja hoitoa. Harjoitteluun voi kuulua myös limakalvopoliklinikan opetustehtävissä toimimista.

Potilastyössä chair side –konsultaatiot ja paperikonsultaatiot.

## **Arviointimenetelmät**

Ohjaajan/kouluttajan havainnointi konsultaatio- ja potilastilanteissa. Kollegoiden ja potilaiden palaute.

## **Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan**

Suosittelava vaihe on koulutuksen toisena ja kolmantena vuotena.